

РОЗВИТОК РЕФЛЕКСІЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПІДЛІТКА В УМОВАХ КІБЕРПРСОЦІАЛІЗАЦІЇ

Підліток перебуваючи в складному віковому періоді знаходиться в пошуку власного «Я», при цьому полем його активності окрім сім'ї та значущих інших також є кіберпростір, а згідно із дослідженнями соціальна мережа виступає агентом соціалізації сучасного підлітка [1]. Розвиток рефлексії підлітка є визначальним фактором розвитку адекватної ідентичності, оскільки вміння рефлексувати над собою дає підлітку шлях до формування власної ідентичності. Загалом, слід відзначити достатньо велику увагу науковців до дослідження розвитку рефлексії як чинника соціального і особистісного становлення саме на підлітковому етапі онтогенезу (А.М. Виногородський, 1999; Т.В. Комар, 2003; І.Л. Пономаренко, 2003; І.С. Булах, 2004; Є.В. Хаяйнен, 2005; К.О. Ангеліс, 2006; Н.М. Пеньковська, 2006; Г.М. Свіденська, 2008 та ін.).

Рефлексія підлітка є важливим новоутворенням цього вікового періоду, під якою розуміють здатність підлітка до пізнання самого себе, не просто копіювати дії дорослих, а бути свідомим того що робить і для чого та чи інша дія. Наприклад, використання підлітками ресурсу instagram, найбільш яскраво відображає пасивність і прагнення бути як дорослі, де ми можемо яскраво простежити не усвідомлені дії підлітків. Більшість дослідників зводять розвиток рефлексії до програми особистісного зростання, що не розкриває потенціал впливу на рефлексію підлітка. Саме тому, важливим етапом розвитку рефлексії ідентичності підлітка в умовах кіберсоціалізації є використання різних тренінгів, соціально-психологічної технологій, занять, майстер класів, бесід або розмов.

Аналіз сучасних досліджень з проблеми ідентичності та можливостей її розвитку свідчить, що дослідниками розроблені програми тренінгу особистісного зростання, підвищення власної компетентності, самовдосконалення, основою яких є самопізнання, самоприйняття власного «Я». Зокрема, заслуговує на увагу програма психологічного супроводу і підтримки підлітків в процесі кризи ідентичності, запропонована М.В.Поповою, основою якої стала символічно-творча діяльність учасників групи [2, 11]. Головним в таких заняття є конкретизація власного «Я», можливість більше дослідити свій внутрішній світ, більш його деталізувати та включити самоаналіз власної ідентичності.

Метою занять з елементами тренінгу для розвитку позитивної ідентичності старшокласників полягає у сприянні розвитку позитивної ідентичності підлітків та юнаків на основі розвитку рефлексії, розширення рольового репертуару, усвідомлення ціннісних пріоритетів та життєвих перспектив. Цілі таких занять складаються такі завдання як:

- набуття певних знань щодо психології особистості, групи, ефективної суб'єктсуб'єктної взаємодії для створення сприятливої атмосфери та ефективного конструктивного спілкування;
- розширення уявлень та усвідомлення різних аспектів власного «Я»;
- визнання власної індивідуальності та унікальності;
- розвиток здатності більш глибоко сприймати та оцінювати партнерів по взаємодії;
- реалізація власних можливостей та індивідуального потенціалу у практичну діяльність;
- підвищення компетентності у спілкуванні, розвиток установки на партнерське спілкування;
- підвищення рівня позитивного самоствавлення, відкритості.

Таким чином, розвиток рефлексії ідентичності підлітка має на меті зменшити негативний вплив умов кіберсоціалізації, що в сучасні дні створюють в підлітка псевдо картину світу, подає для нього готові ідентичності, які в більшості ситуацій підліток не розуміє їх. Оскільки підліток перебуваючи на етапі формування свого «Я» часто просто приймає готові зразки, які він бачить під час власної кіберсоціалізації, яка для нього не є усвідомлена як така. Він робить усе щоб бути подібним до дорослого. Тому, основна мета нас як дорослих, вихователів, психологів формувати в дитини уявлення про кіберсвіт як світ із своїми правилами, принципами і законами. Вчити підлітка медіаграмоті, яку підліток часто не розуміє. Окрім звиклих форм контроль і виховання підлітка, батькам варто проводити бесіди, розмови на тему використання соціальних мереж чи Інтернет ресурсів, шляхом власних прикладів та пояснень. В той самий спосіб включаючи в дитина процеси самоаналізу. І в такий спосіб змінюючи процес кіберсоціалізації з пасивного користувача на активного який знає чого хоче від даного середовища.

Література

1. Ivankiv I. Social networks as a condition of adolescent identity formation / I. Ivankiv // Scientific review – Київ: ТК «Мегамон» № 9 (19), 2015, p. 107-116
2. Попова М. В. Становление персональной идентичности в юношеском возрасте: Автореф. дис. канд. психол. наук. – 2005, С. 26.